

KLAGANDE

████████████████████ ████████████████████
████████████████████
████████████████████

Ombud: Cecilia Hanberger Holmes
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

MOTPART

Vård- och omsorgsnämnden i Norrköpings kommun
601 81 Norrköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 24 september 2015 i mål nr 5717-14, se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens domslut och bestämmer att

████████████████████ utöver den tid som beviljats genom underinstansernas avgöranden, har rätt till personlig assistans med ytterligare sju timmar per vecka.

YRKANDEN

██████████ yrkar att kammarrätten beviljar honom personlig assistans med 58 timmar i veckan, eller den tid som kammarrätten finner skälig.

Vård- och omsorgsnämnden motsätter sig ändring av förvaltningsrättens dom.

VAD PARTERNA ANFÖRT

██████████

Förvaltningsrätten anger att det inte är kommunens uppgift att kompensera för den påfrestning som en funktionsnedsättning medför i familjen. Detta är en feltolkning av LSS. Själva syftet med LSS är att individer med funktionsnedsättning och deras familjer ska leva ett så normalt liv som möjligt. Det handlar inte om att kommunen ska ansvara för tillsyn då familjen tillbringar tid tillsammans, utan att han ska få sitt utökade behov tillgodosett eftersom han behöver mer tillsyn än en 16-åring normalt behöver. Enligt Försäkringskassans rättsfallsöversikt finns endast ett försumbart föräldraansvar för tillsyn som övrigt behov. Det är alltså inte rimligt att beräkna något föräldraansvar för en tonåring på 16 år för tillsyn, speciellt inte för de behov han behöver tillsyn för. Han har svårt att reglera sin kroppstemperatur, behöver kontrolleras för skador och sjukdomar och behöver allmän tillsyn. En 16-åring kan reglera sin kroppstemperatur och har förståelse för olika sjukdomar och vet när ett sår blir infekterat och behöver vård.

Vård- och omsorgsnämnden

Bedömningen som låg till grund för det överklagade beslutet är en rimlighetsbedömning. Bedömningen är att [REDACTED] behov av tillsyn tillgodoses inom ramen för den familjegemenskap som finns i hans hem; ett hem som han delar med sina föräldrar. Underlagen styrker inte att [REDACTED] har så stora behov av tillsyn att extra assistanstid ska beviljas för detta. Självklart ingår tillsyn i all tid han har beviljats; t.ex. 12 timmar fritid i veckan.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [REDACTED] har rätt till ytterligare personlig assistans för tillsyn.

Utredningen i målet ger stöd för att [REDACTED] har omfattande behov av tillsyn och att han behöver hållas under uppsikt. Ett behov av sådan tillsyn måste beaktas som ett övrigt behov som han kan få tillgodosett genom personlig assistans. Enligt kammarrätten är föräldraansvaret för ett barn i 16-årsåldern så begränsat att hans behov av tillsyn inte i någon beaktansvärd del kan anses tillgodosett härigenom.

Kammarrätten anser dock inte att utredningen i målet ger stöd för att [REDACTED] behöver ha tillsyn som övrigt behov under all vaken tid. Utredningen ger vidare inte stöd för att han när han tillbringar tid med sin familj har behov av assistans för tillsyn all vaken tid.

Sammanfattningsvis har [REDACTED] rätt till viss ytterligare personlig assistans för tillsyn som övrigt personligt behov. Detta behov kan enligt kammarrättens mening skäligen motsvara ytterligare en timme per dag. Överklagandet ska således bifallas på så sätt att [REDACTED] utöver den tid som beviljats genom underinstansernas avgöranden, har rätt till personlig assistans med ytterligare sju timmar i veckan.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Evalotta Grip (referent)
och Anders Davidson har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Helen Landström

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**
Enhet 2

DOM
2015-09-24
Meddelad i
Linköping

Mål nr
5717-14

KLAGANDE

██████████ ██████████
██████████
██████████

Ombud: Cecilia Hanberger Holmes
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

MOTPART

Vård- och omsorgsnämnden i Norrköpings kommun
601 81 Norrköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Vård- och omsorgsnämndens beslut 2014-07-01

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet delvis och förklarar att ██████████
██████████ i förhållande till det överklagade beslutet, har rätt till personlig
assistans med ytterligare 5,18 timmar per vecka.

YRKANDEN M.M.

Genom det överklagade beslutet delvis avslog nämnden ██████████
██████████ ansökan om personlig assistans. Ansökan avser 58 timmar per vecka,
vilket är all vaken tid med avdrag för tid då ██████████ befinner
sig i skolan eller på korttids. Nämnden beviljade genom beslutet personlig
assistans motsvarande 29,8 timmar per vecka. Beslutet innehåller en tids-
beräkning för de enskilda behoven. När det gäller personlig assistans för

Dok.Id 219768

Postadress
Box 406
581 04 Linköping

Besöksadress
Brigadgatan 3

Telefon
013-25 11 00

E-post:
forvaltningsrattenilinkoping@dom.se

Telefax
013-25 11 40

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

tillsyn har 5,18 timmar per vecka godtagits. I den delen framgår följande.

██████████ har ett visst behov av övrig tillsyn i form av att hjälp att reglera sin kroppstemperatur, kontrolleras för skador och sjukdomar och allmän tillsyn. En viss del av den generella tillsynen bedöms rymmas inom föräldraansvaret och familjegemenskapen.

██████████ yrkar att han ska beviljas personlig assistans enligt ansökan, med 58 timmar per vecka, alternativt ytterligare tid för tillsyn. Han anför i huvudsak följande. Det finns inte något föräldraansvar för en person i hans ålder. Hjälpbehovet är jämförbart med det hos ett mycket litet barn. Det finns ett behov av ständig tillsyn all vaken tid. Försäkringskassan har i sin utredning angett att han inte kan lämnas ensam utan är beroende av ständig tillsyn.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. En 16-åring är inte en helt självständig individ, utan föräldrarna har fortfarande ansvar för ett barn i den åldern. Inom LSS är det vedertaget att det innebär en viss belastning på föräldrarna i ett hushåll med ett funktionshindrat barn. Att ██████████ skulle ha ett tillsynsbehov som inte tillgodoses inom familjen är inte visat. Det vore inte rimligt om kommunen skulle ta ett 100-procentigt ansvar för en 16-åring som bor hemma.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet är omfattningen på ██████████ assistansberättigande tillsynsbehov, och om detta i någon utsträckning tillgodoses genom föräldrarnas ansvar och naturliga umgänge med sin son. Bedömningen och beräkningen av de övriga enskilda behovsområdena uppfattar förvaltningsrätten som ostridiga parterna emellan.

De uppgifter som kan anses stödja [REDACTED] uppfattning att han är i behov av personlig assistans för tillsyn all vaken tid, är dels Försäkringskassans utredning inför prövningen av rätten till assistansersättning, av vilken framgår att [REDACTED] inte kan lämnas hemma ensam utan är i behov av ständig tillsyn, dels ett läkarintyg från den 9 december 2013, av vilket framgår att han hela tiden måste hållas under uppsikt i hemmet.

Nämnden har bl.a. anfört att det vore orimligt om kommunen skulle ta hela ansvaret för [REDACTED] samt att det är en vedertagen ordning att det innebär en viss belastning på en familj inom vilken det finns ett funktionshindrat barn.

Förvaltningsrätten finner det rimligt att föräldrar i en familj där det inte finns ett funktionshindrat barn spenderar tid tillsammans med sina barn, även om dessa är 16 år. Det får då även anses vara en rimlig ordning att kommunen inte ansvarar för [REDACTED] när han spenderar tid tillsammans med sin familj, och föräldrarna som en del i umgänget även har en naturlig uppsyn över honom.

Även inom familjer där det inte finns ett funktionshindrat barn varierar föräldrarnas insats för att ta hand om sina barn. Det vill säga föräldrarna har ett ansvar för sina barn och arbetsinsatsen måste få lov att variera utifrån varje familjs särskilda omständigheter. Förvaltningsrätten delar mot denna bakgrund nämndens uppfattning att det inom en familj med ett funktionshindrat barn inte kan vara kommunens uppgift att till fullo kompensera familjen för den påfrestning som funktionshindret innebär för familjen.

Insatsen korttidsvistelse enligt LSS pågår med 9,25 dygn per månad, och denna syftar bl.a. till att tillgodose föräldrarnas behov av avlastning samt

att ge [REDACTED] möjlighet till miljöombyte. [REDACTED] spenderar en stor del av sin tid utanför hemmet, och det får antas att han även har ett behov av att umgås med sina föräldrar. Korttidsvistelsen bör därför tas i beaktande vid bedömningen av hur tillsynen av [REDACTED] ska skötas i hemmet.

Utredningen i målet ger stöd för att [REDACTED] har ett omfattande tillsynsbehov och att han inte bör lämnas ensam. Mot bakgrund av ovan nämnda faktorer finner förvaltningsrätten dock att behovet endast till viss del ger honom rätt till personlig assistans som ett övrigt behov. Genom det överklagade beslutet godtogs 5,18 timmar per vecka för tillsyn som ett övrigt behov. Förvaltningsrätten bedömer att behovet tillgodoses genom en fördubbling av beviljad tid för tillsyn. Överklagandet ska bifallas på detta sätt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1 D)

Magnus Wickström

I avgörandet har även deltagit nämndemännen Christer Sandström, Jimmy Alexandersson och Solveig Danielsson. Föredragande: Niklas Lindqvist

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.